

Medžių genėjimo pradžiamokslis, medžių genėjimas

Parašė Agnė ADOMAITĖ, gargzdai.lt

Gargždų seniūnijos apželdinimo meistrė Violeta Gedgaudienė prisitarė ne kartą pastebėjusi, kad gyventojai stokoja žinių apie medžių genėjimą. Tad pasitaiko, jog norėdami gero, tik pakenkia. „Bangos“ skaitytojams ji sutiko atskleisti pagrindines medžių genėjimo taisykles.

Pavasarij gyja sunkiau

-Koks metų laikas tinkamiausias medžiams genėti?

– Daugelį sumedėjusių augalų rūšių galima genėti ne tik pavasarį, bet ir vasarą, ankstyvą rudenį ir žiemos pabaigoje. Vasarą sunkiau, nes lapija trukdo tiek apžvelgti lają ir parinkti pjūvių vietas, tiek pačiam pjovimo procesui, o genimų šakų lapija teršia gatves. Be to, mūsų žmonių sąmonėje yra susiformavusi nuomonė, kad gyvą, t. y. sulapojusį medį genėti, kirsti yra neleistina. Tačiau pavasarinis genėjimas taip pat turi trūkumų. Į anksti pavasarį padarytas pjūvių žaizdas ypač lengvai patenka puvinio užkratas – tuo metu ore gausu tik ką subrandintų, augalus pažeidžiančių grybų sporų. Be to, pavasarį pažeisti medžiai pirmiausia krauna epikorminius pumpurus, o žaizdą gydyti pradeda vėliau. O vasarą, ypač intensyvios vegetacijos metu, nupjauti ūgliai ir jaunos šakutės žaizdas užtraukia tuoj pat. Tad atsisakyti vasaros meto genėjimų netikslinga, o kai kuriais atvejais jie būtini, kai, pavyzdžiui, norima išlaikyti užsibrėžtos formos lają, šalinti greta esančius augalus, stelbiančius ūglius ir pan.

– Ką patartumėte genėti dabar?

– Vasaros pradžioje (birželio mėn.), baigus sprogti, o geriau rudenį (rugsėjo mėn.) ar žiemos pabaigoje (vasario mėn.) genimi medžiai, kurių šaknų ramybės periodas baigiasi ir sulčių tekėjimas prasideda labai anksti. Tai karpotasis beržas, paprastasis bukas, baltalksnis, juodalksnis, kalninė guoba, paprastasis klevas, graikinis riešutmedis. Pažeisti pavasarį šie medžiai „ašaroja“, netenka daug sulčių ir labai nusilpsta. Uosiai vėlai sprogsta, todėl tinkamiausias jų genėjimo laikas užsitęsia beveik visą pavasarį.

Spygliuočiams – vasara

– Lietuvoje gausiai sakus išskiriantys spygliuočiai

dažniausiai genimi pavasarį?

– Išties daugelis pasirenka pavasarį, tačiau tai yra pats netinkamiausias laikas. Sakai būna skysti, vėsoje lėtai džiūsta, todėl medžiai daug jų praranda ir ilgam nusilpsta. Tinkamiausias laikas spygliuočiams genėti – vasara. Tujos, kukmedžiai, kadagiai, eglės, puskiparisiai ir kėniai puikiai ištvėria net ir daugkartinį genėjimą šiltuoju metų laiku. Pušys ir pocūgės genėjimui yra jautrios ir joms be žalos vasarą galima išpjauti iki 2–4 menturių apatinių šakų. Vasara taip pat geriausias laikas pašalinti vėlai žydinčių krūmų nužydėjusius žiedynus su žemiau jų esančiais 2–3 silpnai išsivysčiusiais vegetatyviniais pažastiniais pumpurais, taip augalas nesunaudos maisto medžiagų nereikalingam derliui auginti, o pasitelks jas vegetatyviniams ir generatyviniams organams auginti bei vystyti.

– Papasakokite apie visžalių krūmų priežiūrą.

– Dyglialapę mahoniją, buksmedį, rododendrus ir kt. geriausia genėti pavasarį. Tuomet jie ne tik išretinami, formuojamos lajos, bet ir pašalinamos nušalusios šakos. Visus lapus metančius medžius galima genėti žiemos pabaigoje, jei nesitikima oro temperatūrą nukrisiant žemiau kaip iki –10 laipsnių. Atsivėręs žaizdose vandeningas brazdas nurodytą temperatūrą dar ištvėria, tačiau didesni šalčiai pražūtingi. Peršalus brazdui atšoka ir virš jo esanti žievė, padidėja apnuogintos medienos paviršius, jo užtraukimo laikas tęsiasi dar ilgiau. Krūmams, kurių žemės paviršiuje išpjaunami seni, pernelyg sutankėję stiebai, vėlyvo rudens, net žiemos genėjimas dažnai nepadaro žalos, nes iškritęs sniegas pridengia žaizdas ir apsaugo brazdą nuo iššalimo. Be to, dažnai pageidautina, kad krūmai itin gausiai neželtų ir netankėtų, todėl iššalus išpjaustytių kelmeliuose brazdui, palikti stiebai išlieka nepažeisti ir normaliai gyvuoja.

Pagrindinės medžių genėjimo klaidos

– Didžiausios medžių genėjimo klaidos?

– Žalojamus medžius galima skirstyti į dvi grupes. Kada viename lygyje nuo 1 iki 5 m aukštyje virš žemutinių šakų nupjauti stiebai ir visos šakos. Šiuo atveju vėliau vietoje vienos viršūnės susiformuoja keliolika viršūnių, o medis praranda būdingus bruožus. Netoleruotinas ir daugelio skeletinių šakų apipjaustymas, paliekant styroti iš stiebo ar senesniųjų šakų išsišovusius 0,3-1,5 m ilgio kelmelius (stagarus). Nors medis nežūsta, tačiau neišvengiama itin sunkių pasekmių: medis praranda savitus bruožus, taip pat nebeįmanoma įvykdyti medžių chirurgijai keliamo reikalavimo, kad pjūvių vietos būtų paslėptos, tai yra pridengtos kitų sveikų šakų lapijos.

Šaltinis: <http://www.gargzdai.lt/?lt=1361804220>